

Danskerne befinder sig i en identitetskrise, mener instruktøren Poul Storm, hvis liv har været præget af udlængsel og et kritisk syn på magthaverne

Af Thomas Nygaard
thny@stiften.dk

Smilet sidder løst. Men øjnene kan snildt lyne. Indignation over nationens tilstand går hånd i hånd med en enorm portion gejst og kærlighed til teatret i tilfældet Poul Storm.

Den 50-årige instruktør, er tør af ord. Håndfladerne er åbne, mens han overraskende er havnet i en blindgyde, hvad angår svar på spørgsmålet: Hvor føler du dig mest hjemme? For Poul Storm bor både i Berlin, Århus og København. »Alle tre steder,« lyder det efter en lang pause - efterfulgt af en af dagens mange, smit-tende smil. »Måske jeg ender med aldrig at få en fast base.« Timer forinden har han taget imod på Entré Scenen i Grønnegade. Den beskedne garderobe bag scenen danner en lysende ramme om vores samtale. Bag hans ryg strutter de nøgne pærer og skinner til spejlene, mens der inde i salen rumsteres med kulisserne. Poul Storm er egentlig skuespiller, men fattede interesse for instruktør-rollen, da han på et tidspunkt indså, at han lige så godt selv kunne stå i spidsen for sine mange ideer. Siden 1995 har han været kunstnerisk leder og instruktør ved Teatret Opus X, der i årenes løb har arbejdet tæt sammen med digteren Peter Laugesen om forestillingerne 'Jailbird', 'Hamlet-maskinen' og 'Babelstorm - en Sæbeopera'.

Eichmann og mavesår

Peter Laugesen står også, sammen med den afdøde tyske filosof Hannah Arendt, bag ordene til teatrets næste projekt: 'Det Ondes Banalitet' med blandt andre Ina Miriam Rosenbaum og Thomas Chaaning på rollelisten. Udgangspunktet for stykket

er Hannah Arendts dækning af retssagen i Jerusalem mod Adolf Eichmann; SS-officeren, som var hovedarkitekten bag deportationen af jøderne under anden verdenskrig. »Til sin dødsdag kunne han ikke se, at han havde gjort noget forkert. Han havde gjort sit arbejde, han var blot ingeniøren, der tog sig af logistikken. At disse folk skulle i dødsleje - det var ikke hans ansvar,« siger Poul Storm om Eichmann, som

embedsmænd. Ansvarsløsheden, der resulterer i distancen til mennesket; det kendetegner meget godt den tid, vi lever i, synes jeg.« »Der sidder nogle folk et sted og siger: 'Ok, hvis vi strammer - to minutter på rengøringen på hver stue på hospitalerne, så sparer vi 15 millioner kroner. Det er bare en lille knap. Sådan. Så strammer vi lige én gang til. Det skal lige være lidt mere effektivt'. Det samme gælder

Han stammer fra Nykøbing Mors, 'hovedstaden på Mors', som han kækt kalder byen. Moren og faren, henholdsvis lægesekretær og gymnasielærer, var tilflyttere fra København. »Jeg syntes, de levede et meget borgerligt liv og diskuterede tit politik med dem. Men de gav mig virkelig meget frihed; jeg kunne stort set gøre, hvad der passede mig. Eneste klausul var, at jeg skulle ringe og fortælle, hvor jeg var henne, og hvornår jeg kom hjem. Det var til at overskue,« siger han og tilføjer: »Jeg er den yngste af en søskendeflok på fire, så der var selvfølgelig andre, der havde banet vejen for mig.« Nykøbing Mors var lig med

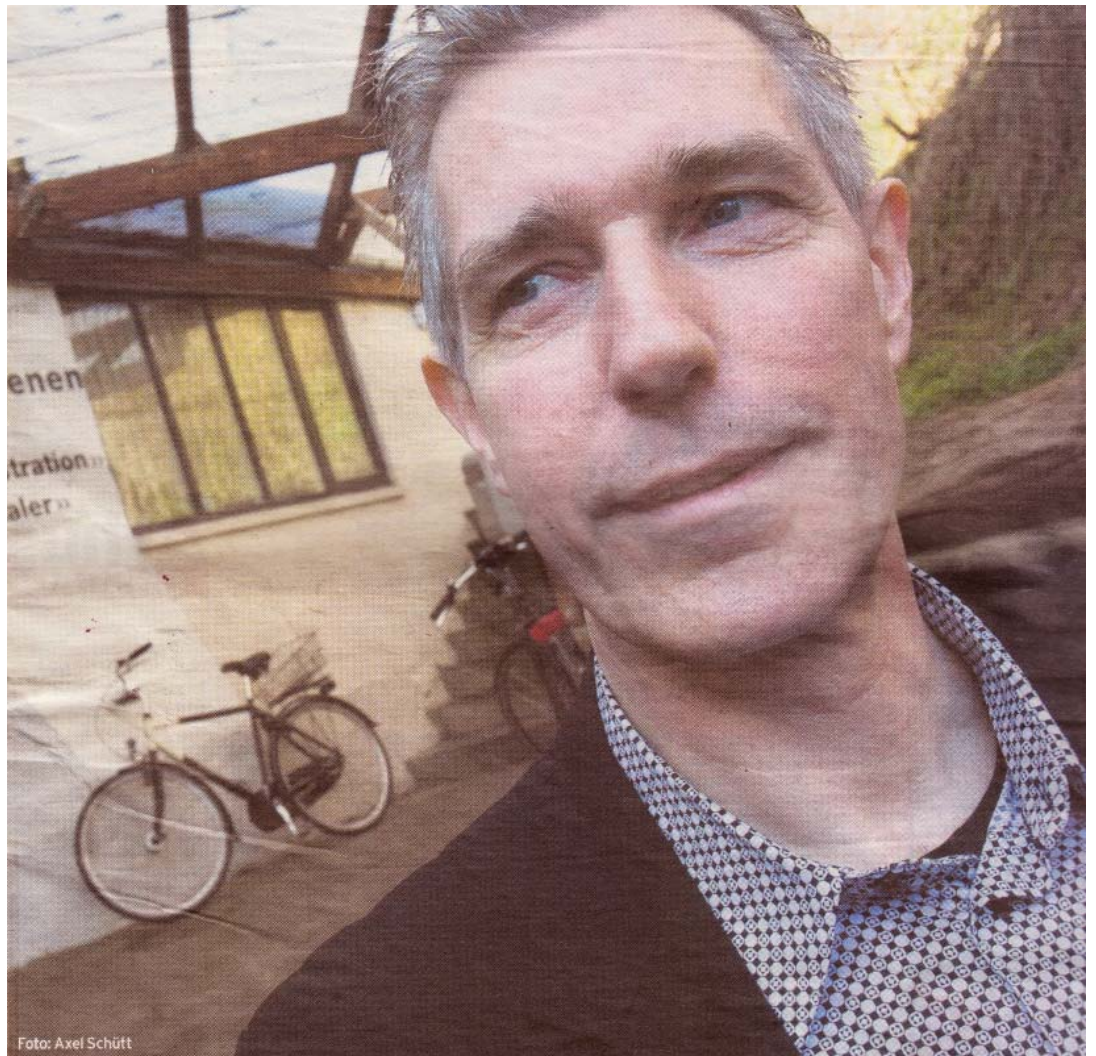

Foto: Axel Schiütt

»Teatrets styrke er helt klart langsommeligheden. Fordybelsen. Der skal være plads til eftertanke; hullerne.! Det er dér, det sker. Dér rykker det.« mener Poul Storm

blev fanget af israelske Mossad-agenter i Argentina i 1960, og som to år efter blev dømt til døden ved hængning. »Han udviste en ansvarsløshed. Og det er - nu skal jeg passe på, hvad jeg siger - hvad der kendetegner visse

for pædagogerne. Og hvad sker der? Folk går ned med mavesår, dårlige nerver og bliver sygemeldt.«

Frihed på Mors

Flere lussinger følger, men lad os lige få billedet af Poul Storm ridset op.

masser af venner; tryghed og 'at have det skide-sjovt'. Udover sport mødtes Poul Storm og hans kammerater om Abbed Pierre-kunsterne, der, inspireret af den franske munks udødelige arbejde for klodens fattigste, samlede ind til fordel

for ulandene.

»Vi fik en gård stillet gratis til rådighed, hvor vi samlede ind til loppemarked hver weekend. Og siden det var en landsdækkende bevægelse, mødtes vi i årets løb med andre unge om både påske-, sommer- og julelejr.«

»Da jeg gik i gymnasiet, arrangerede jeg koncert-busrejser til forskellige steder i landet. Lou Reed, The Kinks, Moody Blues og danske navne som Alrune Rod, Gasolin, Gnags, Savage Rose, Skousen & Ingemann - fede oplevelser.«

»Jeg var også på de første tre Roskilde-festivaler. Det tredje år syntes jeg, det var blevet afsindigt stort; der var vel 12.000 mennesker,« klukker han.

»Hvor mange er der i dag? 70.000? Deromkring.«

»Igen: Jeg havde en enorm frihed; tog den på stop fra Nykøbing Mors til Roskilde som 16-årig,« siger han og ser et kort øjeblik ud, som om han godt kunne bruge en tidsmaskine.

Berlin i hovedrolle

Efter studentereksamen rykkede han til Århus. Planen var at arbejde lidt, rejse lidt og så ellers komme i gang med at læse.

Som 21-årig begyndte han som lærling på et snedkerværksted i Silkeborg, men blev snart grebet af udlængsel.

»Jeg skulle ud. Opleve andre mennesker; mennesker, der tænkte anderledes. Det var noget med krop og intellekt, at få det til at hænge sammen. Så var det, jeg kom i kontakt med Odin Teatret i Holstebro.«

»Jeg kom på nogle kurser, men tænkte i starten slet ikke på det, som om jeg skulle være skuespiller. Jeg var overhovedet ikke fokuseret på at skulle stå på en scene.

Det var mere det fysiske element; det første halvandet år var det nærmest ren gymnastik. Uanset hvad, var jeg il meget tiltrukket af det fysiske teater.« Muren stod stadig, da Poul Storm første gang drog til Berlin for at spille teater. Blandt andet i 'Marathondansen' med liveband og cirka 20 skuespillere på scenen.

»Jeg kunne stort set ikke et ord tysk, så jeg spillede på engelsk. Det fungerede nu fint nok. Jeg

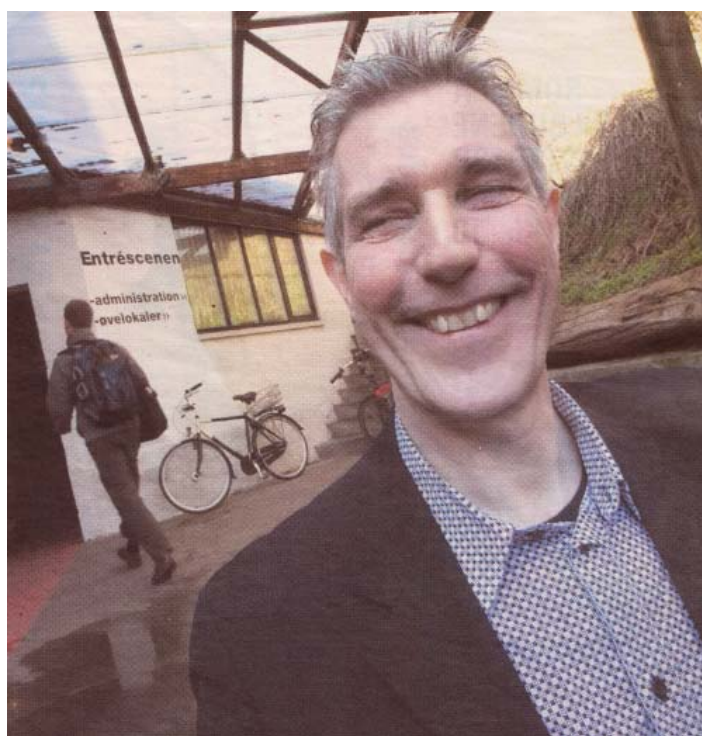
fik en kæreste dernede, som i dag er min kone.«

»At komme til Berlin var som at havne i et stort Christiania; et fristed med masser af musik, teater og billedkunst. Et eldorado! Og sådan er det stadig,« fortæller han begejstret. Begejstringen er ligeledes stor, når talen falder på de store tyske filosoffer Kant, Hegel og Heidegger, som alle beskæftigede sig med kunstens univers.

Voldtaget publikum

»Dansk teater hænger generelt meget fast i en angelsaksisk tradition, hvor Tyskland har sin helt egen,« forklarer han.

»Det giver sig udtryk i en langt større teatralitet og en mindre naturalistisk teaterform, og det er det, der tiltaler mig.«

»Dybset set vil vi gerne have kunsten. Der er bare ingen, der gider at tænke i den.«

»Teatrets styrke,« siger han og tager en dyb indånding, »det er helt klart langsommelig-heden. Fordybelsen. Der skal være plads til eftertanke; hullerne! Det er der, det sker. Der rykker det.«

»Det gælder ikke om at presse det ud i snotten på folk. Mange gange buldrer det bare af sted som en mur mod publikum, så de nærmest bliver voldtaget.«

»Jeg går den modsatte vej, der skal være plads til publikum. Op på scenen - op mellem skuespillerne, det er der, de hører hjemme.«

Ned i baljen!

Poul Storm og hans kone bor i dag med deres to børn, tvillinger på fem år, i det gamle Østberlin. Selvom det snart er 20 år siden, Muren faldt, er det tydeligt at mærke, om man befinder sig i øst eller vest, bemærker han.

»Vores børn har en svømmelærer, Herr Struck. Pædagog vil jeg ikke kalde ham, men de lærer kraftstøjme at svømme! Det er kontant afregning.«

»Det foregår på det olympiske svømmestadion, i en svømmehal, der bare er motherfucking stor. Det er ikke noget med, at de lige leger sig ind i det, næ nej! Det er bare ned i baljen og så svøm! Min datter svømmer 50 meter uden bælte, 350 meter på en time. Det er godt nok meget,« sagde jeg på et

tidspunkt til Herr Struck. 'Ja, de skal jo træne muskulaturen!' svarede han.«

Vi griner og sidder lidt.

»Han er nu meget sød, og mine unger tager ikke skade af at møde en anden pædagogik i stedet for altid at blive pakket ind.«

Poul Storm nyder tydeligvis at være tilbage i Århus. Men synet på vort land har unægtelig ændret sig, siden han delvist bosatte sig i Berlin.

Skræmmebilleder

»Begrebet 'etnisk dansker' eksisterede ikke for 20 år siden. Hvad er det, vi bruger sådan et begreb til? Jeg vil skyde på, at det er, fordi vi som danskere er i en form for identitetskrise. Det vil sige at for at definere os i forhold til de andre - hvem er de? Hvem er vi? Og hvad er det, vi kan tage afstand fra? - så finder vi en syndebug.«

»Jeg synes, det er sørgeligt at slå op i avisen og konstaterer, at mange artikler kredser om problemer med muslimer og indvandrere. Der er problemer, men det står slet ikke mål med den dækning, det får i pressen. Overhovedet.«

»Men det betyder selvfølgelig, at så behøver vi ikke at tale om alt det andet. For eksempel om, hvordan vi bevarer et frodigt kulturliv, eller hvordan børneteatrene er kommet i klemme i forbindelse med kommunesammenlægningerne.«

Han afbryder sig selv.

»Dybset set vil vi gerne have kunsten. Der er bare ingen, der gider at tænke i den.«

»Hvad er et godt liv? Vi kigger kun på indtægter, udgifter, arbejdsmæssig status; alt det, man kan måle. Jeg synes, det kunne være interessant med en diskussion - både på scenen og i medieme - af, hvad det gode liv egentlig er. Vi er rige som aldrig før. Har vi så et bedre liv? Hvad bruger vi den rigdom til? Det handler mere om metro, parkeringspladser på havnen og en bro til Tyskland end om et eller andet lille børneteater.«

»Danmark er blevet grænsen for, hvad man kan, og hvad man ikke kan. Det er blevet mere snævert. Der er et meget stramt normalitets-begreb, som der ikke er plads til at falde ud over. Det lider specielt kunsten under, synes jeg.«

Leve oppositionen

»Er der noget, kunsten gør, er det jo at leve i opposition. Heine Müller siger: 'Alt nyt kommer fra provinsen'. Hvilket selvfølgelig ikke skal forstås som provins a la Nykøbing Mors, men at det kommer fra en eller anden form for opposition til det etablerede.«

»Alt skal være normalt,« siger han og banker bogstaveligt talt i bordet.

Et hurtigt suk og stemmen

hæves.

»Og det skal være normalt ud fra den der småborgerlige målestok: Enhver passer sit og har orden i sine ting og jeg yder det, så får jeg det'. Det etablerede har brug for en opposition, der er nødt til at være bevægelse.«

»Tag bare Ungdomshuset i København; de her unge mennesker, som ikke lige gider sport eller andre, sunde og fornuftige fritidsinteresser, dem skal der ikke være plads til. Christiania bliver normaliseret, købt op og udstykket til ejerlejligheder, hvis det står til den liberale regering.«

Han klemmer lidt om det tomme hvide plastic-krus, han længe har holdt mellem hænderne. Uden at stille det fra sig lufter han sine frustrationer over den siddende regerings ministre, der, efter hans mening, har været gode til at sno sig

udenom alskens ubehagelige spørgsmål. Takket være et dygtigt pr-apparat.

Kunst er kunst

»Den kritiske journalistik har det svært. Tænk bare på ham fra Ekstra Bladet,« siger han med henvisning til Cavling-prisvinderen Bo Elkjær, som i hele fire år anmodede om et interview med statsministeren om Danmarks rolle i Irak-krigen, før han blev inviteret indenfor.

»At journalisten så ikke fik så meget ud af det, er en anden sag.«

Den omdiskuterede Kulturkanon får også et par ud-råbstegn med på vejen.

»Det er ikke kunstens opgave at give danskerne en dansk identitet! Kunst er kunst, den har sit fuldstændigt eget liv. Det er en måde at være menneske

på, en måde, vi udfolder os på,« slår han fast.

»Ligesom religion er noget i sig selv. Og kunst og religion er inkompatible. Kunsten kan ikke erstatte religionen, religionen ikke kunsten. Hvilket vil sige, at når man prøver at politisere religioner-ne; når man siger, at det er muslimerne imod de kristne - det er fuldstændig ude i hampen! Det har noget at gøre med: Så har vi et fjendebillede, og så er det fint, for så ved vi, hvem der er de gode, og hvem der er de onde. De gode er os, de onde er de andre. Så ved vi, hvem vi er. Tror vi.«

Kom så i gang

Han læner sig tilbage og kigger lige frem for sig.

Vi er tilbage ved udlængslen.

»Der er mange i dag, der bærer rundt på den. Men den er måske mere struktu-

reret i forhold til dengang, jeg var ung. Dengang var det almen dannelse at tage ud, det var et must. Hvis man ikke havde været ude, undrede folk sig højlødt. I dag er man en fjumremikkel, hvis man tager ud og oplever verden.«

»Man skal helst i gang med det samme, så man kan få en uddannelse, et arbejde, blive pensioneret og komme på plejehjem. Det skal gerne gå lige efter bogen,« siger han og sætter for en kort stund ordstrømmen på pause.

Der lyder et brag inde fra teatersalen - efterfulgt af en høj latter.

Pludselig er der stille. Han åbner en knyttet næve og konstaterer:

»Tiden dengang var præget af nysgerrighed. I dag er den præget af angst for det fremmede.«